

ОПТИМІЗАЦІЯ НАПРЯМІВ КООПЕРУВАННЯ В ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

О. О. Недбалюк, здобувач*

Вінницький національний аграрний університет

Розглянуто передумови створення молочарських кооперативів на районному рівні. Розроблено схему організаційної будови обслуговуючого кооперативу. Визначено напрями оптимізації кооперування в галузі молочного скотарства.

Постановка проблеми. Згідно Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», під обслуговуючим кооперативом розуміють підприємство, створене для цілей обслуговування

* Науковий керівник – к. е. н., доцент О. С. Колесов.

переважно членів кооперативу щодо тих функцій, які нині виконують посередники, переробники, торгівля. Кооперативи в молокопродуктовому підкомплексі можуть бути об'єднаннями двох типів. Перший – це об'єднання товаровиробників молока в кооператив з метою формування стабільної політики на певному територіальному рівні щодо таких питань, як збут молока, постачання необхідних ресурсів та вирішення інших проблем, наявних в галузі виробництва молока. Другий – це об'єднання молокопереробних підприємств і торговельних організацій в кооператив з метою вирішення спільних проблем для усіх членів кооперативу [1, с. 36].

Нині у Вінницькій області немає обслуговуючих кооперативів в галузі молочного скотарства. Тому можливо декілька варіантів розвитку обслуговуючої кооперації в цій сфері. По-перше, це об'єднання сільськогосподарських підприємств в кооператив з метою спільної переробки молока (відповідно до зарубіжних аналогів). Проте, на сучасному етапі реформування АПК цей варіант має низьку ймовірність, оскільки на ринку уже діють потужні молокопереробні підприємства, що працюють на корпоративних засадах.

По-друге, кооперування аграрних підприємств в сферах обміну інформацією та технологічного розвитку галузі молочного скотарства. При цьому варіанті сільськогосподарським підприємства-виробникам це вигідно робити, оскільки сьогодні не існує реальної координації діяльності сільськогосподарських підприємств. Можливими сферами діяльності такого кооперативу може бути племінна робота, постачання ресурсів для галузі, маркетинг молока, ветеринарне обслуговування, інформаційні послуги та ін.

По-третє, створення обслуговуючих молочних кооперативів сільськогосподарськими підприємствами спільно з присадибними господарствами громадян – виробників молока територіальної громади. Подібна ідея на перший погляд є дуже продуктивною, однак вона наразі не знайшла практичної реалізації. На наш погляд, основною причиною відсутності такого типу кооперативних об'єднань та безперспективність їх утворення в майбутньому пояснюється очевидною нерівноправністю партнерів, а це порушує основоположні принципи кооперації [3, с. 45-46].

Відтак, кооперування сільськогосподарських підприємств Вінницької області – виробників молока нині найбільш перспективне за другим варіантом в таких сферах, як: збут молока, виробництво комбікормів на кооперативних засадах, постачання мінеральних та кормових добавок та племінного молодняку, послуги ветлікаря та придбання ветпрепаратів, організація штучного запліднення, обмін

досвідом та запровадження інновацій. Для створення та функціонування таких кооперативів у Вінницькій області є всі необхідні умови, а саме: наявність переробних потужностей, база виробництва молока, відпрацьованість нормативного законодавства.

Основною метою створення обслуговуючого молочарського кооперативу на території адміністративного району має стати підвищення ефективності виробництва молока, допоміжним завданням – впорядкуванням відносин на ринку молока області шляхом кооперування. Підвищення економічної ефективності виробництва молока в господарствах, які стануть членами молочарського кооперативу можна забезпечити за рахунок таких факторів: гарантований збут молока та своєчасність розрахунків; контроль якості молока; вищі реалізаційні ціни за здане молоко, порівняно з тими, що пропонують посередники; пільгові ціни на послуги та ресурси, отримані від кооперативу.

Першим кроком у створенні молочарського кооперативу районного рівня має стати організація заготівельних пунктів, які будуть обладнані холодильними установками для збереження молока, що дасть змогу господарствам району зменшити витрати на пально-мастильні матеріали, які займають значну частину в структурі витрат.

Для розрахунку пайового внеску потрібно визначати структуру реалізації молока сільськогосподарськими підприємствами району за три останні роки. Для обчислення вступних і пайових внесків доцільно використовувати пропорційний підхід. Вступні внески при цьому сплачуються кожним членом кооперативу одноразово при його вступі до кооперативу. Вони, як правило, направляються на покриття операційних (поточних) витрат кооперативу і не підлягають поверненню. Для формування пайового фонду в його структуру включається вартість основних фондів, що знаходиться на балансі кооперативу, тобто будівлі, машини, обладнання. Якщо основні виробничі фонди будуть придбані за рахунок позики, то майно перейде до неподільного фонду, а якщо за рахунок пайових внесків, то до пайового фонду [4, с. 18-19].

Враховуючи умови, що склались у Вінницькій області, пропонується, щоб новоутворений кооператив займався безпосередньо продуктом, тобто молоком. Паралельно кооператив може займатись іншими функціями, що визначаються потребами членів кооперативу та економічною доцільністю. Обслуговуючі кооперативи, як правило, надають послуги і не мають справи з продуктами. Вони відрізняються за характером наданих послуг і за видами клієнтів.

Новоутворений молочарський кооператив може мати такі варіанти потенційного здійснення обслуговуючої діяльності: надання

кредитів, страхування діяльності своїх членів, транспортні послуги; широкий перелік соціальних послуг (газифікація, телефонізація, дороги та ін.); племінна справа; менеджмент молочними фермами та галуззю; збір і поширення інформації з питань розвитку молочного скотарства [2, с. 287-288].

В цілому кооперація аграрних виробників адміністративних районів Вінницької області забезпечить економічні права та інтереси аграрних підприємств, сприятиме адаптації молочної галузі господарств до умов ринку.

Список використаних джерел

1. Горбонос Ф. В. Про теоретичні засади розвитку кооперації / Ф. В. Горбонос // Економіка АПК. – 1997. – № 2. – С. 36-38.

2. Малік М. Й. Кооперація і реформування сільськогосподарських підприємств / М. Й. Малік // Екологічність продукції АПК: економіка і технологія. – Суми, 1999. – Т.1. – С. 286-291.

3. Мартинчик О. А. Розвиток сільськогосподарської кооперації у скотарстві / О. А. Мартинчик // Економіка АПК. – 2008. – № 1. – С. 45-47.

4. Нечипоренко О. М. Основні принципи створення сільськогосподарських кооперативів / О. М. Нечипоренко // Економіка АПК. – 2003. – № 6. – С. 17-21.